

Social- og indenrigsminister Astrid Krag's talepapir

Anledning	Samråd om ledsagelse – SOU alm. del – samrådsspørgsmål E
Dato / tid	Den 14. januar 2021 kl. 13-14
Sted	SOU
Talens varighed	Ca. 15 min.
Talens formål	Besvare samrådsspørgsmål E
Publikum og programpunkt	-

Samrådsspørgsmål E stillet efter ønske fra Jakob Sølvhøj (EL)

”En ny undersøgelse fra Lev blandt borgere med udviklingshæmning, ”Analysenotat: ledsageordning og mennesker med udviklingshandicap i botilbud, der bor i botilbud”, Lev, 19. oktober 2020, viser, at det store flertal af de borgere, der ikke har en ledsageordning efter servicelovens § 97, modtager langt indre end 15 timers individuel og selvvalgt ledsagelse om måneden. Blandt beboere med en ledsagerordning efter servicelovens § 97, har mange ikke modtaget den erstatningsledsagelse, de har krav på efter ledsagelsesbekendtgørelsens § 5, stk.2, når der fratrækkes timer i de 15 månedlige ledsagelsestimer. Vil ministeren redegøre for sin holdning til resultaterne af undersøgelsen og herunder oplyse, om hun finder det rimeligt, at mange beboere i botilbud uden en ledsageordning efter § 97 nærmest er afskåret fra at komme uden for botilbuddet, og hvad vil ministeren gøre for at sikre, at disse beboere får ret til mindst 15 timers månedlig ledsagelse og for at sikre, at kommunerne overholder lovgivningen, så beboere med en ledsageordning efter § 97 rent faktisk modtager den ledsagelse, de har krav på?”

Det talte ord gælder

[Indledning]

Jeg vil gerne starte med at takke stilleren af samrådsspørgsmålet for at sætte fokus på et vigtigt emne, nemlig ledsagelse af borgere med handicap.

LEVs undersøgelse om ledsagelse af mennesker med udviklingshandicap i botilbud viser klart, at det er vigtigt, at vi får taget en drøftelse om, hvordan vi sikrer ledsagelse til borgerne.

[Ledsagelse er centralt for borgere med handicap]

At kunne færdes frit til de aktiviteter, man selv ønsker, er en selvfølge for alle os uden handicap. Noget, man ikke skænker en tanke – altså når der ikke lige er en Covid-pandemi.

Men sådan er det ikke for alle. For borgere med handicap er ledsagelse altafgørende.

Ledsagelse kan være dét, som gør, at man *ikke* må nøjes med at se fodboldkampen på skærmen, men i stedet kan komme ind og opleve atmosfæren på stadion. Eller ikke må nøjes med at kigge ud af vinduet for at få et strejf af naturen, men i stedet kan komme

på skovtur og fylde lungerne med frisk luft og mærke solens varme i ansigtet.

For der er en verden til forskel på, om man kan deltage i de aktiviteter, man selv ønsker uden for ens hjem, eller om man i stedet er ladt alene tilbage som passiv tilskuer, mens verden ruller forbi uden for ens vinduer.

Det kan vi alle blive enige om.

Med ledsagelse bliver det muligt for borgere med handicap at deltage i aktiviteter, som de selv har valgt, men ikke selv kan komme hen til eller deltage i.

Med en ledsager bliver det muligt for borgere med handicap at komme uden for eget hjem eller botilbud og deltage i aktiviteter i samfundet på lige fod med andre mennesker uden handicap.

Dermed giver ledsagelse ikke blot borgere med handicap oplevelser i form af aktiviteter. Nej, ledsagelse bidrager også til, at mennesker med handicap får mere selvbestemmelse, selvstændighed og bliver en del af fællesskabet, når de kan tage til netop de aktiviteter, som de selv ønsker.

Og selvbestemmelse, selvstændighed og dét at være del af et fællesskab er vigtigt for, at borgere med handicap oplever en høj livskvalitet, mindre ensomhed og har mulighed for at leve aktive og meningsfulde liv ligesom alle vi andre.

Med andre ord danner ledsagelse grobund for, at borgere med handicap kan opleve at leve et mere selvstændigt liv og være en del af samfundet.

På den baggrund bekymrer det mig, at LEVs undersøgelse sår tvivl om borgere med handicap får det antal ledsagetimer, de har krav på.

Derfor vil jeg lægge ud med at gennemgå den relevante lovgivning på området.

Derefter vil jeg besvare de enkelte og konkrete spørgsmål, som indgår i samrådsspørgsmålet.

[Ledsagelse gives i forskellige former]

Lovgivningen indebærer, at alle, der ud fra en konkret og individuel vurdering har brug for det, kan få ledsagelse.

Ledsagelse er således ikke forbeholdt én specifik gruppe, mens andre med ledsagebehov ikke kan få. Ledsagelse er for alle, der ud fra en individuel og konkret vurdering har behov for det. For at imødekomme behovet hos den enkelte gives ledsagelse dog efter to forskellige bestemmelser.

For det første gælder, at den gruppe af borgere, som alene har brug for praktisk hjælp ved ledsagelsen – så at sige en levende stok – kan få ledsagetimer i en ledsagerordning efter servicelovens § 97.

For det andet gælder, at den gruppe af borgere, der har et større og mere komplekst hjælpebehov kan få socialpædagogisk støtte efter servicelovens § 85, herunder socialpædagogisk ledsagelse.

Denne sidste gruppe af borgere kan nemlig også have brug for f.eks. omsorg, støtte og hjælp til udvikling af færdigheder som en del af ledsagelsen. Hvis denne gruppe derimod fik visiteret

ledsagelse efter servicelovens § 97, så ville vi efterlade dem med et udækket hjælpebehov.

Med andre ord ville en ledsagerordning efter servicelovens § 97 ikke være den rette indsats. Og ledsagelsen alene ville ikke give borgeren en god oplevelse.

Så når lovgivningen er skruet sammen på den her måde, er det altså ikke for at snyde nogen eller afskære nogen fra ledsagelse. Tværtimod. De to forskellige former for hjælp er netop til for at dække to forskellige hjælpebehov så godt som muligt.

De to typer af hjælp er derved forskellige i deres form, men indeholder stadig begge ledsagelse.

Undersøgelsen viser også, at rigtig mange borgere gerne ville have endnu mere ledsagelse. Det forstår jeg selvfølgelig godt, men samtidig har vi jo desværre ikke uendelige ressourcer. Og et andet mere snusfornuftigt hensyn, som lovgivningen samtidig tager højde for, er, at den samme borger ikke modtager den samme hjælp to gange. På den måde sørger lovgivningen for, at ressourcerne bliver brugt hensigtsmæssigt, så vi som samfund kan hjælpe flest muligt.

Lovgivningen slår nemlig fast, at borgere ikke både skal have ledsagelse som en integreret del af servicetilbuddet i et botilbud og yderligere 15 ledsagetimer som led i ledsagerordningen efter § 97.

For ifølge lovgivningen kan kommunerne fratække et antal timer fra de 15 timers ledsagelse pr. måned i ledsagerordningen, hvis borgeren i forvejen modtager ledsagelse i en form, der svarer til ledsagelsen i ledsagerordningen.

Hvis en borger f.eks. i forvejen modtager seks timers ledsagelse som en integreret del af servicetilbud i eget hjem eller i et botilbud, der svarer til ledsagelse efter § 97, sikrer lovgivningen borgeren den fleksibilitet, at vedkommende kan modtage ledsagetimerne og samtidig indgå i selvvalgte aktiviteter som en del af den hverdag, borgeren kender, sammen med de beboere, og de medarbejdere, som borgeren er tryk ved.

Kommunen modregner dermed blot de seks timer fra de 15 timers ledsagelse pr. måned.

Det kunne f.eks. være, at en beboer ønsker at komme på et familie- eller vennebesøg sammen med en medarbejder fra

botilbuddet, som borgeren er tryk ved. Det kan lade sig gøre, da lovgivningen sørger for, at ledsagelsen til familie- eller vennebesøget kan indgå i ledsagerordningen. Det antal ledsagetimer, der blev brugt til borgerens besøg, bliver blot fratrukket de månedlige 15 ledsagetimer.

Det samlede antal ledsagetimer, modregnet eller ej, giver altså stadig borgeren ret til 15 timer pr. måned.

Efter at have gennemgået lovgivningen, vil jeg nu kort skitsere de konkrete spørgsmål, der på baggrund af LEVs undersøgelse, bliver spurgt ind til i samrådsspørgsmålet:

1. For det første er jeg blevet bedt om at redegøre for min holdning til, at LEVs undersøgelse viser, at en større del af borgere med udviklingshandicap, der bor i botilbud og ikke har en ledsagerordning efter servicelovens § 97, modtager langt mindre end 15 timers individuel og selvvalgt ledsagelse om måneden.
2. For det andet er jeg blevet bedt om at redegøre for min holdning til, at det i undersøgelsen fremgår, at mange beboere med en ledsagerordning efter servicelovens § 97,

ikke modtager den erstatningsledsagelse, de har krav på efter ledsagelsesbekendtgørelsens § 5, stk.2, når der fratrækkes timer i de 15 månedlige ledsagelsestimer.

3. For det tredje er jeg blevet bedt om at svare på, hvordan jeg vil imødegå de to nævnte udfordringer, så beboere uden en ledsagerordning får ret til mindst 15 timers månedlig ledsagelse og beboere med en ledsageordning efter § 97 rent faktisk modtager den ledsagelse, de har krav på.

[Socialpædagogisk støtte skal indeholde ledsagelse]

I forhold til den første problemstilling med gruppen af beboere uden en ledsagerordning, der modtager færre end 15 ledsagetimer månedligt, vil jeg lægge ud med at knytte et par kommentarer til undersøgelsens resultater:

For undersøgelsen viser nemlig, at der faktisk også er 18 pct. af beboerne, der kan færdes på egen hånd uden for botilbuddet og derfor slet ikke har brug for ledsagelse. Yderligere kan omkring en fjerdedel af beboerne færdes på egen hånd uden for botilbuddet på korte og kendte ture. På den baggrund vil jeg gerne nuancere den misforståelse, at alle beboere er stavnsbundet til deres botilbud, hvis ikke de modtager ledsagelse.

Men når det så er sagt, er det for de beboere uden en ledsagerordning, men som stadig har brug for socialpædagogisk ledsagelse, ganske enkelt ikke godt nok, hvis hjælpen er så begrænset, at beboerne ikke har mulighed for at deltage i aktiviteter uden for botilbuddet. Som jeg sagde tidligere fremgår dette også klart af lovgivningen.

[Ledsagetimer i ledsagerordning må kun modregnes, hvis timerne er opvejet af anden ledsagelse]

Det andet spørgsmål handler om de beboere, der er tilkendt 15 ledsagetimer i servicelovens ledsagerordning efter § 97, der får fratrukket timer. Her vil jeg gerne gøre det klart, som jeg også har gjort tidligere i folketings svar, at det selvfølgelig ikke er i orden, hvis kommunerne fratrækker et antal timer, uden at borgeren modtager tilsvarende ledsagelse, f.eks. i servicetilbuddet fra botilbuddet.

Her er det kun rimeligt, at denne gruppe af beboere får de 15 ledsagetimer, de er tilkendt. Igen fremgår det helt klart af lovgivningen.

[Initiativer for styrkelse af ledsagerordning]

Og hvordan vil jeg så tage hånd om de her udfordringer?

Undersøgelsen fra LEV viser jo desværre et billede af, at nogle mennesker med handicap på botilbud, der er i målgruppen for ledsagelse, alligevel ikke modtager de ledsagetimer, de er berettiget til.

Det skal vi gøre bedre!

Som jeg flere gang har sagt, mener jeg, at lovgivningen er klar. Og jeg forventer selvfølgelig, at kommunerne følger loven på det her som på alle andre områder. Men LEVs undersøgelse peger på, at praksis i kommunerne kan trænge til en grundig opstramning.

Derfor er ministeriet også allerede på baggrund af LEVs undersøgelse i tæt dialog med KL om problematikken med manglende erstatningsledsagelse efter § 97.

KL er gået aktivt ind i problemstillingen og er enige i, at borgerne selvfølgelig skal have den ledsagelse, som de har ret til efter lovgivningen.

KL har taget kontakt til Ankestyrelsen for at få mere viden om udfordringerne og iværksætte en mere omfattende dialog med kommunerne, så kommunerne bliver informeret om problematikken.

Derudover har KL oplyst, at de har revideret de såkaldte "bevillingsblanketter", som anvendes bredt i kommunerne ved ansøgning og bevilling af ledsagetimer efter § 97. Blandt andet fremgår der nu et ekstra felt i blanketterne, der giver mulighed for at notere, hvor mange timers ledsagelse borgerne er bevilget som en del af servicetilbuddet i botilbuddet.

Det giver både borgerne selv og deres pårørende bedre mulighed for at følge med i, om borgerne rent faktisk får de 15 ledsagetimer i ledsagerordningen efter § 97, som de har krav på.

Jeg forventer at de nye blanketter samt iværksættelsen af en mere omfattende dialog med og oplysning af kommunerne om problematikken kan medvirke til, at kommunerne fremadrettet sikrer, at borgerne får de ledsagetimer efter § 97, de har krav på.

Derudover er der ingen tvivl om, at den aktuelle situation med COVID-19 og de deraf følgende restriktioner særligt rammer den

her målgruppe hårdt. Det vender op og ned på hverdagen og kan skabe både ensomhed og utryghed.

Derfor har partierne bag Finansloven for 2021 sammen med regeringen afsat 16 mio. kr. til, at kommunerne i 2021 kan udstede et klippekort til ekstra ledsagelse til beboere på botilbud ud over den ledsagelse, som de i forvejen modtager efter servicelovens § 97.

Dette er helt afgørende for at lette den følelse af ensomhed og isolation, som beboerne helt akut oplever under COVID-19 krisen.

[Afslutning]

Lad mig til sidst slutte af med at understrege, at det er bekymrende, når mennesker med handicap oplever, at de ikke får den hjælp, som de har krav på.

Det er dog min opfattelse, at lovgivningen indeholder den fleksibilitet, der kan sikre borgerne den rette hjælp - enten socialpædagogisk ledsagelse eller ledsagelse i ledsagerordningen - alt efter deres hjælpebehov. Men det er selvfølgelig ikke nok at have rettigheder på papir, hvis man ikke også har dem i praksis.

For at komme udfordringerne til livs, er der som nævnt igangsat konkrete tiltag i form af tæt dialog med KL, KLS revision af blanketter og kommende kontakt til kommunerne samt midler til ekstra ledsagelse til beboere på botilbud på Finansloven for 2021. Disse tiltag skal afhjælpe både de akutte og længerevarende behov for ledsagelse, som LEVs undersøgelse tegner et billede af.

For mig at se tegner LEVs undersøgelse dog også et billede af, at velfærden i kommunerne i mange år er blevet udsultet – først pga. finanskrisen og efterfølgende under den borgerlige regering, der var mere optaget af skattelettelser og nedskæringer i de kommunale budgetter. Derfor skal de konkrete initiativer, som jeg har nævnt, også ses i sammenhæng med de overordnede tiltag, som regeringen allerede har iværksat for at sikre velfærden i kommunerne. Det har vi blandt andet gjort ved at løfte kommunernes økonomi i to økonomiaftaler med over 3 mia. kr. og indført et mere retfærdigt udligningssystem, så der kan blive råd til bedre velfærd i hele landet.

Og det arbejde vil vi med den kommende velfærdslov og i det kommende år fortsætte.

Samlet set kan dette være med til at sikre, at systemet bliver en medspiller og ikke en modspiller, og at beboere får bedre muligheder for at deltage i selvvalgte aktiviteter i samfundet. For det skal ikke være en kamp at få hjælp, og det skal ikke være en kamp at være en del af fællesskabet. Ledsagelse skal være et tilbud til alle, der har brug for det, i enten den ene eller anden form – og hvad enten det er til en tur på stadion eller et smut ud i naturen.

Tak for ordet.